

Checklist

Checklist voor verwanten bij preventie en aanpak van onbegrepen gedrag

Onbegrepen gedrag bij kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking vraagt om een goede aanpak. Een goede samenwerking tussen beroepskrachten en verwanten is daarbij van groot belang. De ervaringskennis van verwanten is onmisbaar om onbegrepen gedrag te leren hanteren of voorkomen. Dit is een checklist met vragen die verwanten in gesprekken met verzorgenden, begeleiders en de zorgaanbieder aan de orde kunnen stellen. Bijvoorbeeld over de samenwerking met verwanten, over de directe zorgverlening en over het beleid van de instelling.

U als verwant kunt de vragen op verschillende momenten stellen, bijvoorbeeld:

- in het aanmeldingsgesprek
- bij het opstellen van het individuele behandelplan
- bij het evalueren en/of bijstellen van het individuele behandelplan
- bij andere overleggen of gesprekken over de verzorging of begeleiding van uw verwant
- op het moment dat u afspraken maakt over de samenwerking met de verzorgenden, begeleiders en de zorgaanbieder.

Vragen om te bespreken met verzorgenden, begeleiders (medewerkers) en de zorgaanbieder

De verzorging en begeleiding van uw verwant

- Gaan medewerkers (professionele en vrijwilligers) een 'relatie' aan met de cliënt, zodat deze zich gezien en gehoord voelt?
- Maken de medewerkers en verwanten afspraken om thuis en in de instelling op dezelfde manier te handelen? Houden de betrokkenen zich aan deze afspraken?
- Zijn medewerkers deskundig in het werken met mensen die onbegrepen gedrag kunnen vertonen?
- Kijken medewerkers naar de onderliggende oorzaken voor onbegrepen gedrag? Hebben zij bijvoorbeeld oog voor wat de cliënt eigenlijk wil zeggen? Of voor wat het gedrag veroorzaakt, verergert of vermindert?
- Pakken de medewerkers onbegrepen gedrag planmatig, methodisch en effectief aan?
- Staat in de aanpak van onbegrepen gedrag de cliënt centraal? Wordt maatwerk geleverd? Wordt gebruik gemaakt van eenduidige methodes zonder administratieve rompslomp?
- Zijn medewerkers zich ervan bewust welk aandeel zij kunnen hebben in het ontstaan of verergeren van het onbegrepen gedrag? Zijn zij bereid hun gedrag en handelen aan te passen?
- Werkt de instelling met individuele zorg- en ondersteuningsplannen?

Samenwerking met verwanten

- Maken de instelling en verwanten afspraken over hoe verwanten geïnformeerd willen worden over onbegrepen gedrag en over hoe verwanten willen bijdragen aan het vinden van oplossingen? Houden medewerkers en verwanten zich aan deze afspraken?
- Werken de instelling en de medewerkers samen met verwanten? Werken zij ook samen met verwanten bij de preventie en aanpak van onbegrepen gedrag?
- Maken de medewerkers gebruik van de ervaringsdeskundigheid van verwanten?
- Nemen de instelling en de medewerkers eigen regie en empowerment van cliënt en verwanten als uitgangspunt?
- Communiceren de instelling en de medewerkers op heldere, toegankelijke wijze en is de communicatie afgestemd op cliënten en verwanten?
- Geven de instelling en de medewerkers heldere en toegankelijke informatie over kwaliteit van zorg? Gaat deze informatie over beleid én over de directe zorgverlening?

Het beleid van de instelling

- Kan de instelling een veilige woon- en leefomgeving bieden aan haar cliënten?
- Kan de instelling een veilige werksituatie bieden aan haar medewerkers?
- Stelt de instelling de eigen organisatie, het systeem centraal, of mensen?
- Maakt de instelling gebruik van de ervaringsdeskundigheid van verwanten?
- Heeft de instelling een heldere visie op onbegrepen gedrag? Is deze visie uitgewerkt in de directe zorg- en dienstverlening, in het personeelsbeleid, in de samenstelling van teams en in de deskundigheidsbevordering?
- Weet de instelling personeel aan zich te binden? Werken de medewerkers, en zeker de directe begeleiders, lange tijd in de instelling? Hebben teams lange tijd dezelfde samenstelling?

Hoe zijn de vragen tot stand gekomen?

De vragen zijn het resultaat van een project rond de preventie en aanpak van onbegrepen gedrag bij kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking. Helaas komt onbegrepen gedrag veel voor. Organisaties van verwanten hebben aan Ieder(in) gevraagd om de kwaliteit van preventie en aanpak van onbegrepen gedrag, vanuit het perspectief van cliënten en verwanten, op de agenda te zetten. Ieder(in) heeft dit onderwerp opgepakt, samen met andere landelijke organisaties die zich inzetten voor zorg die goed aansluit bij de wensen van cliënten en verwanten. Binnen het project zijn gesprekken gevoerd met verwanten van kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking, medewerkers van zorginstellingen en deskundigen. Hieruit is gebleken dat het voor een goede preventie en aanpak van onbegrepen gedrag belangrijk is dat alle betrokkenen in gesprek gaan over de vragen die hierboven staan en afspraken met elkaar maken. In het project is ook een notitie opgesteld met knelpunten, kwaliteitscriteria van verwanten en actiepunten.

Deze notitie is te downloaden via [de website van Ieder\(in\)](#).

1
Ieder(in) is de koepelorganisatie van mensen met een lichamelijke handicap, verstandelijke beperking of chronische ziekte. Tweehonderdvijftig organisaties zijn bij Ieder(in) aangesloten, met een achterban van meer dan twee miljoen mensen. Ieder(in) behartigt hun belangen.

2
Dit gebeurt in het programma 'PG werkt samen'. PG staat voor Patiënten en Gehandicapten Organisaties. 'PG werkt samen' is een samenwerkingsverband van Ieder(in), Patiëntenfederatie NPCF, en Landelijk Platform GGz.

